

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060301

DOM
2022-12-14
Stockholm

Mål nr
F 4751-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-04-08 i mål F 6430-21,
se bilaga A

PARTER

Klagande

1. LF

2. KF

Ombud för 2: LF Adress
som ovan

SAKEN

Debitering av förrättningskostnader
(Lantmäterimyndighetens fakturanr. 900122383)

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med upphävande av Mark- och miljööverdomstolens beslut om inhibition den 10 juni
2022 undanröjer Mark- och miljööverdomstolen mark- och miljödomstolens dom och
lantmäterimyndighetens beslut.

Dok.Id 1873541

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

LF har, såsom hans inställning och yrkande får förstås, bestritt den aktuella fakturan och yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska undanröja lantmäterimyndighetens debiteringsbeslut.

KF har vidhållit sina i mark- och miljödomstolen framställda yrkanden om att debiterade förrättningskostnader ska sättas ned, i första hand till 16 000 kr och i andra hand till 30 000 kr.

Lantmäteriet (lantmäterimyndigheten) har yttrat sig i målet och avstyrkt bifall till ändringsyrkandena.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

LF har anfört huvudsakligen följande. Han har endast verkat som ombud och är inte lagfaren ägare till fastigheten, men har ändå fakturerats förrättnings-kostnaderna. Han har försökt få till stånd en ändring av fakturan till lagfaren ägare, men det har nonchalerats av lantmäterimyndigheten. Detta har medfört att han drabbats av ekonomisk skada i samband med utmätning, för vilken han kräver ersättning. Han har bl.a. åberopat Kronofogdemyndighetens underrättelse om obetald skuld från den 30 maj 2022. Han har därtill anfört att han förutsätter att muntligt sammanträde hålls.

KF har till stöd för sin talan i allt väsentligt anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen. Hon har därtill anfört att hon förutsätter att muntligt sammanträde hålls.

Lantmäterimyndigheten har anfört i huvudsak följande och därtill hänvisat till sitt yttrande i mark- och miljödomstolen. Det saknas skäl att reducera förrättningskostnaden. Debitering har skett i skälig omfattning och i enlighet med gällande taxa och bestämmelser. Av beslutet om fördelning av förrättningskostnaderna framgår att 50 procent av kostnaderna ska betalas av KF, men att fakturan, enligt

önskemål i ansökan, ska ställas till LF. Åtgärden att ställa fakturan till LF kan närmast beskrivas som en slags service gentemot den betalningsskyldiga. En liknande ordning tillämpas ibland när betalningsskyldiga sakägare begär att en samlingsräkning ska skickas till berörd samfällighetsförening i stället för till respektive betalningsansvarig sakägare. Enligt *Handbok Avgifter vid lantmäteriförrättningar* ska lantmäterimyndigheten, i händelse av att en sådan samlingsräkning överklagas, kreditera räkningen och utfärda nya fakturor till var och en av de betalningsskyldiga. I analogi med nämnda ordning skulle den aktuella fakturan, när den överklagades, lämpligen ha krediterats och en ny faktura ställts till KF, vilket emellertid inte har skett. I mark- och miljödomstolen uttrycktes inte något missnöje med att fakturan hade ställts till LF och av dess dom framgår att KF betraktas som klagande trots att fakturan ställts till LF. Av upplysningar på fakturan framgår att betalning ska ske även om fakturan överklagas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen beslutade den 10 juni 2022 om inhibition av mark- och miljödomstolens dom och lantmäterimyndighetens faktura.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det är lantmäteri-myndighetens debiteringsbeslut som är föremål för prövning i detta mål och att eventuella skadeståndsanspråk med anledning av förfarandet hos Kronofogde-myndigheten, liksom invändningar mot fastighetsbestämmningsbeslutet inte omfattas av domstolens prövning i nu aktuellt mål.

Enligt 14 kap. 10 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988), FBL, ska kostnaderna för fastighetsbestämning fördelas mellan sakägarna efter vad som är skäligt.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att KF är lagfaren ägare av fastigheten XXX och att LF inte har varit sakägare i den aktuella förrättningen. Vid dessa förhållanden har det saknats stöd i lag för

lantmäterimyndigheten att fakturera LF ifrågavarande andel av förrättningskostnaderna. Den omständigheten att det i ansökan till lantmäteri-myndigheten uttryckts önskemål om att fakturan skulle skickas till LF medför ingen annan bedömning. Eftersom ett beslut om debitering av förrättnings-kostnader utgör en exekutionstitel som kan verkställas enligt utsökningsbalken är det av särskild vikt att fakturan ställs till den formellt betalningsansvariga sakägaren (jfr. 2 kap. 7 § FBL och 3 kap. 1 § 6 b utsökningsbalken). En annan sak är att det står lantmäterimyndigheten fritt att som en serviceåtgärd exempelvis skicka fakturan till ett ombud, under förutsättning att ombudet inte anges som betalningsansvarig mottagare.

Eftersom LF felaktigt angetts som betalningsmottagare i den aktuella fakturan ska mark- och miljödomstolens dom och lantmäterimyndighetens debiteringsbeslut (faktura nr. 900122383) undanröjas. Därtill ska Mark- och miljööverdomstolens tidigare inhibitionsbeslut upphävas.

Vid denna utgång saknas det skäl att hålla sammanträde, liksom skäl att pröva KF invändningar gällande skäligheten av det debiterade beloppet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg och Hanna Blomberg, referent, tekniska rådet Ingela Boije af Gennäs och tf. hovrättsassessorn Alexandra Tavaststjerna.

Föredragande har varit Frida Jakobsson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-04-08
meddelad i
Nacka

Mål nr F 6430-21

KLAGANDE
KF

Ombud: LF

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut om debitering den 16 augusti 2021 i ärende nr I20484

SAKEN

Debitering av förrättningskostnader

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Lantmäteriet beslutade den 29 juli 2021 i en förrättning avseende fastighetsbestämning berörande bl.a. fastigheten XXX, som ägs av KF. Lantmäteriet beslutade därefter om debitering av förrättningskostnad (slutfaktura 900122383). Debiteringsbeslutet har överklagats av KF.

YRKANDEN M.M.

KF har yrkat att de debiterade förrättningskostnaderna *i första hand* ska sättas ned till 16 000 kr och *i andra hand* till 30 000 kr.

Hon har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Ansökan till Lantmäteriet avsåg utmärkning av bestämda gränser. Lantmäteriet uppgav att ansökan var tvungen att hanteras inom ramen för en förrättning, vilket var ett ogrundat sätt att sälja in Lantmäteriets tjänster. Det är rimligt och skäligt att förvänta sig en korrekt utmärkning av verklighetens gränsmarkeringar, med hänsyn till det debiterade beloppet. Lantmäteriet ska antingen rätta sitt fel eller dra av ett skäligt belopp från fakturan. Hon har vid flera tillfällen begärt att Lantmäteriet ska avsluta förrättningen.

Förrättningen blev felaktigt utförd på grund av Lantmäteriets försummelse och oaktsamhet. KF har begärt att få koordinater på gränspunkterna benämnda B och C men inte fått det. Lantmäteriet har inte utgått ifrån den gränssten som finns och som markerar den verkliga gränspunkten C. Det rör sig om åtta meters skillnad. Gränsen borde ha följt gränsen på kartan från laga skifte. Hon har förlorat mark på grund av Lantmäteriets försummelse.

Uppskattad tidsåtgång för gränsen A–B är 0,5 dagar. Det tog ombudet LF ca 2 timmar att finna den riktiga gränsmarkeringen för punkten C och ca 1,5 timmar att förvissa sig om att denna var den rätta. Total tid för att hitta existerande gränspunkter borde ha varit åtta timmar. Arbetet med att mäta in och dokumentera gränspunkterna borde ha tagit ytterligare åtta timmar. Totalt skulle arbetet alltså ha tagit

16 timmar, varför det återstår 48 timmar för Lantmäteriet att förklara. Det var 13 eller 14 personer inblandade i förrättningen, varav åtta lantmätare, vilket inte ska drabba konsumenter.

Den genomsnittliga debiteringen av Lantmäteriet är ca 1 500 kr per timme, oavsett personalkategori. Med hänsyn till myndighetens egna bokslut framgår det att det skett en väsentlig överdebitering och omotiverade bokningar av kostnader vilka ska debiteras på andra konton men som debiterats och bokförts på förrättningsverksamhet. Riksrevisionsverket har reagerat på detta. Skälig timdebitering är 1 000 kr.

Eftersom Lantmäteriet har angett priset 60 000 kr borde det ha anmälts om kostnaden skulle överstiga detta med 15 procent.

Ersättningen till Lantmäteriet ska avse 16 timmars arbete för att hitta gränspunkt-erna och 16 timmar för att administrera punkterna, totalt 32 timmar à 1 000 kr. KF ska betala hälften av detta belopp, dvs. 16 000 kr och den utställda fakturan ska krediteras med mellanskillnaden.

I andra hand ska debiteringen inte överstiga Lantmäteriets lämnade uppgift om 60 000 kr, varav KF ska betala hälften, dvs. 30 000 kr.

KF har gett in bilder, kartor och handlingar till stöd för sitt överklagande.

Lantmäteriet har yttrat sig och anfört i huvudsak följande.

Det saknas överenskommelse om fast pris och fakturering har skett med tillämpning av bestämmelserna i 4 § förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmåteriförrättningar. 3 600 kr har tagits ut som grundbelopp. Vilka arbetsmoment som utförts framgår bäst av dagboksblad och tidkort.

Samtliga arbetsinsatser som debiterats i ärendet har varit nödvändiga och tidsåtgången har vare sig som helhet eller för något av de enskilda momenten varit

onormalt hög. Ansökan avsåg ursprungligen en särskild gränsutmärkning, vilket inte var möjligt att genomföra, varför ansökan ändrades till att i stället avse fastighetsbestämning. Klaganden har bland annat påstått att gränsmarkeringen är felaktigt utförd. Förrättningen har inte överklagats och har vunnit laga kraft.

En debitering om 17 timmar har skett för framtagande av fastighetsutredning, kartframställning, mätning och besiktning. Därutöver har förrättningslantmätaren försökt förmå parterna att komma överens om markutbyte, eftersom framkom att det fanns intresse från parterna att justera gränserna i en något större omfattning än vad fastighetsbestämningen medgav. Det har bland annat kommit till uttryck genom relativt omfattande sakägarkontakter. Enligt Lantmäteriets förmenande var tillvägagångssättet väl motiverat och har bland annat stöd i 4 kap 25 § fastighetsbildningslagen. Klaganden har vidare haft invändningar avseende Lantmäteriets tillämpade timtaxa och därvid anfört att skälig taxa är 1 000 kronor per timma. Lantmäteriets taxor är fastställda och framgår av en för varje tidpunkt gällande föreskrift. I det förevarande ärendet har LMFS 2020:2 tillämpats. Sökanden har i samband med bekräftelse av ansökan informerats om principerna för debiteringen och att fastställd timtaxa tillämpas.

Efter att ansökan ändrats från att avse fråga om särskild gränsutmärkning till fastighetsbestämning lämnades även en grov prisuppskattning om cirka 60 000 kronor. Mot bakgrund av hur handläggningen utvecklades, exempelvis avseende försöken att förmå parterna att komma överens om markbyte, kom upparbetad kostnad att bli högre. Någon uppdaterad prisuppskattning lämnades inte men det utgör inte i sig ett skäl att reducera det debiterade beloppet.

Sammantaget anser Lantmäteriet att vad klaganden anfört inte utgör skäl att reducera förrättningskostnaden. Handläggningen har skett på ett korrekt sätt och debiteringen har skett i skälig omfattning enligt gällande taxa och bestämmelser.

DOMSKÄL

Domstolen har hållit sammanträde i målet.

Utgångspunkter för bedömningen

Lantmäteriets rätt att ta ut en avgift, liksom grunderna för beräkningen av avgiften, följer av förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmåteriförrättningar. Vilken timtaxa som tillämpas följer av föreskrift (i det här fallet LMFS 2019:4 ändrad genom LMFS 2020:2). Reglerna i konsumenttjänstlagen (1985:716) är inte tillämpliga vid förrättningar (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2016:16).

Det har inte visats att det ingåtts en överenskommelse om fast pris och avgifterna för förrättningen ska därför beräknas löpande utifrån den tid som behövts för handläggningen av förrättningen (4 och 5 §§ förordningen om avgifter vid lantmåteriförrättningar). Detta innebär att all nedlagd tid som behövts för genomförande av yrkade åtgärder i ett förrättningsärende debiteras, från det att en ansökan inkommit till att avslutningsarbete med registrering av ärendet i fastighetsregistret har genomförts.

Lantmäteriets kostnadsanspråk ska bedömas efter den tid som har behövts för handläggningen av förrättningen samt om debiteringen av förrättningskostnaden är skälig. Huruvida Lantmäteriets beslut om fastighetsbestämning varit felaktigt påverkar i sig inte myndighetens rätt att debitera för sitt arbete. Däremot ska ersättning inte utgå för merarbete på grund av oriktigt förfarande, felmätning eller felräkning förorsakad av Lantmäteriet (se LMFS 2019:4, punkten 2 till 1 §).

Domstolen prövar alltså i målet endast om Lantmäteriets debitering av förrättningskostnaden är skälig, och inte huruvida fastighetsbestämningens beslutet är riktigt. Domstolen prövar inte heller om det förekommit sådan försummelse vid myndighetsutövning som kan föranleda skadestånd.

Bedömning av debiteringen

Lantmäteriet har i detta fall debiterat 103 500 kronor för sammanlagt 60 timmar. Det saknas skäl att ifrågasätta att den tid som har angetts i fakturaspecifikationerna faktiskt har lagts ned i ärendet. Mark- och miljödomstolens uppgift är därför att pröva om debiteringen har varit skälig eller om Lantmäteriet utfört mer arbete än vad som borde ha skett med hänsyn till ärendets karaktär och omfattning (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 10 oktober 2018 i mål nr F 12195-17).

Det framgår av förrättningsakten att ansökan ursprungligen avsåg en särskild gräns-utmärkning men att KF genom sitt ombud därefter begärt att en fastighetsbestämning skulle utföras. Det har inte framkommit att Lantmäteriet lämnat felaktiga uppgifter om att det krävdes en fastighetsbestämning i det här fallet. Något skäl att sätta ned det debiterade beloppet på grund av att Lantmäteriet genomfört en fastighetsbestämning i stället för en särskild gränsutmärkning föreligger inte.

Vidare framgår det av förrättningsakten att KF har begärt att förrättningen ska avslutas. Det kan dock inte uppfattas som en återkallelse, som borde ha lett till att förrättningen ställdes in, utan som en uppmaning att genomföra och därmed avsluta förrättningen (jfr 4 kap. 29 och 32 §§ fastighetsbildningslagen (1970:988)). Inte heller detta utgör ett skäl att sätta ned beloppet.

Av Lantmäteriets redovisning framgår att det totalt har fakturerats för 2,0 timmars mätning och 7,25 timmars kartframställning. Med beaktande av att det är fråga om en fastighetsbestämning där utgångspunkten är laga skifte från 1896 och ägostyckningar från 1902 respektive 1915 framstår inte tidsåtgången som orimlig. Det har inte heller framkommit att Lantmäteriet utfört onödigt arbete på grund av en felmätning, felräkning eller oriktigt förfarande. Det faktum att KF är missnöjd med resultatet av fastighetsbestämningen föranleder ingen annan bedömning. Domstolen kan inom ramen för detta mål inte pröva själva fastighetsbestämningens beslutet.

Lantmäteriet har debiterat 6,25 timmar för fastighetsutredning, 8,5 timmar för sakägarkontakter och 8,75 timmar för protokoll och beskrivning. De sakägarkontakter som har utförts framstår enligt domstolen som motiverade med hänsyn främst till försöken att nå en överenskommelse om markutbyte. Tiden som lagts på fastighetsutredning, protokoll och beskrivning framstår även den som rimlig med hänsyn till förrättningsens karaktär och omfattning. I övrigt avser debiteringen i huvudsak beredning. Med hänsyn till att förrättningen pågått med förhållandevis frekvent aktivitet under ett halvårs tid samt att förrättningen omfattat nya och ändrade yrkanden och varigt tvistig till sin karaktär är inte den nedlagda tiden oskäligt omfattande.

Sammantaget anser domstolen att den nedlagda tiden har behövts för att genomföra förrättningen. Domstolen anser inte att antalet personer som arbetat i förrättningen kan antas ha föranlett några merkostnader. Det framgår inte av specifikationen eller dagboksbladet att de som varit inblandade i handläggningen har arbetat dubbelt. Det har sammantaget inte framkommit några skäl att ifrågasätta Lantmäteriets debitering. Timkostnaden har skett enligt gällande föreskrift. KF förstahands-yrkande ska därför avslås.

Såsom angetts ovan är inte konsumenttjänstlagen tillämplig vid lantmäteriförrättningar. Den ungefärliga prisuppgift som Lantmäteriet har lämnat medför inte att fakturan ska sättas ned, varför även KF andrahandsyrkande ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 29 april 2022.

Oskar Lindbom

Monica Lagerqvist Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Oskar Lindbom, ordförande, och tekniska rådet Monica Lagerqvist Nilsson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.